

LAKIALOITE 166/2001 vp

Laki uusyrittäjyyden edistämisestä ja tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki uusyrittäjyyden edistämisestä, jäljempänä uusyrittäjyyslaki, ja muutettavaksi tuloverolakia (1535/1992) siten, että yrityksen perustamista

tai jatkamista suunnittelevan alle 36-vuotiaan olisi mahdollista tehdä ansiotuloverotuksessa verovähennyskelpoinen sulkutilisäästösopimus yrityksen oman pääoman säästämiseksi.

PERUSTELUT

Tuoreen kansainvälisen GEM-raportin mukaan suomalaisten yrittäjyysaktiivisuus jää 15. sijalle 19 maan vertailussa. Suomalaisten asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovat muuttuneet hieman aikaisempaa positiivisemmiksi. Myönteisen asennoitumisen muuttaminen uusiksi yrityksiksi on ollut kuitenkin vaikeaa. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen pohjalta tehtyjen arvioiden mukaan yrittäjien määrä vähenee tänä vuonna 10 000—15 000 henkilöllä. Yritysten määrässä tapahtunut kehitys on voimakkaassa ristiriidassa sen kanssa, että Suomi sijoittuu kolmen johtavan maan joukkoon yritystoiminnalle avautuvien mahdollisuuksien, väestön yritystoimintaan liittyvän kyvykkyyden ja asenteiden kannalta. Suomalaisen yrittäjyyskulttuurin erityisongelmana onkin, ettei positiivinen asenne yrittäjyyteen energisoidu käytännön yritystoiminnaksi.

Yhteiskuntapoliittisesti keskeistä on yrittämisen byrokraattisten ja taloudellisten esteiden

purkaminen sekä yrittäjyyteen liittyvän tiedon lisääminen. Pienyritystoiminnan yleistymisen vaatii omarahoitukseen ja siemenrahoitukseen liittyvien ongelmien poistamista ja yrittäjyyteen rohkaisevien uusien ratkaisujen kehittämistä. Oman haasteensa yrittäjyyden edistämislle asettaa yrittäjien ikärakenne: seuraavan kymmenen vuoden kuluessa noin 60 prosentilla suomalaisista perheyrittäjästä on edessä sukupolven tai omistajanvaihdos. Mikäli omistajuuden siirtyminen epäonnistuu laajassa mittakaavassa, seurauksena on merkittävä elinkeinorakenteen yksipuolistuminen. Onkin ilmeistä, että nuorten yrittäjyyden edistämiseen tarvitaan toimenpiteitä, jotka tekevät itsenäisen yrittämisen palkkatyön rinnalla kiinnostavaksi vaihtoehdoksi.

Uusyrittäjyyslaki on suunnattu helpottamaan yrityksen käynnistämiseen liittyviä rahoituksellisia ongelmia. Ulkopuolisen rahoituksen saaminen toimintansa aloittavaan yritykseen on usein vaikeaa ilman yrittäjän selvää omaa pääomaa.

Nuorille yrittäjille tulee luoda järjestelmä, joka kannustaa pitkäjänteisesti suunnittelemaan yrittäjäksi ryhtymistä ja samanaikaisesti säästämään yrityksen perustamisessa tarvittavaa alkupääomaa. Uusyrittäjälaki tarjoaisi alle 36-vuotiaille yrittämistä suunnitteleville mahdollisuuden vähentää yrityksen perustamista varten sulkutilille talletetun säästön ansiotuloverotuksessa. Käytännössä säästäminen hoidettaisiin rahalaitoksen kautta tehtävällä erillisellä sulkutilisopimuksella, johon tehdyistä talletuksista pankki antaisi verotusta varten todistuksen. Verovähennyksen yläraja olisi 10 000 euroa vuodessa eli kolmen vuoden aikana yhteensä 30 000 euroa. Sulkutilisopimuksen vähimmäisaika olisi vuosi ja vähimmäissäästösumma 8 000 euroa. Vähennysoikeutta olisi mahdollista käyttää vain kerran. Sulkutili tehtäisiin yrittäjäksi aikovan ja rahalaitoksen välisellä sopimuksella.

Sulkutilille säästetyllä summalla olisi mahdollista käynnistää vain osakeyhtiö tai osuuskunta. Perusteena henkilöyhtiöiden poissulke-
miselle ovat varojen vapaan nosto-oikeuden mahdollistamat väärinkäytökset. Osakeyhtiö- ja

osuuskuntamuoto eivät käytännössä rajoita mitään toimialaa tuen piiristä.

Sulkutilisopimusjärjestelmä kannustaisi pitkäjänteiseen yrityksen suunnitteluun. Yritysidean löytäneellä ja sulkutilin perustaneella nuorella olisi aikaa vahvistaa osaamistaan suunnitteleamallaan yritystoiminnan alueella, kehittää yrityksen toimintamallia ja hankkia laajempaa rahoitusta. Vähimmäissäästöaikana edellytetty vuosi ei myöskään olisi yrityksen perustamisen kannalta liian suuri viive. Verovähennystuki kannustaisi siirtämään toisen palveluksessa kerättyä osaamista yrittäjyyteen ja toisten työllistämiseen. Suunnattu tuki työelämästä yrittäjäksi siirtyville uudistaisi suomalaisen perinteeseen kuuluvaa työllistymiskulttuuria, joka ohjaa valmistuvat nuoret ensisijaisesti palkkatyöhön. Juuri työelämässä hankittu kokemus on usein hyvä lähtökohta menestyvän yrityksen syntymiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

uusyrittäjyyden edistämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tässä laissa säädetään nuorten uusyrittäjyyden edistämiseksi tehtävästä sulkutilisäästösopimuksesta, jonka tarkoituksena on kannustaa yritys-
sidean löytäneitä nuoria perustamaan oma yritys.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) sulkutilisäästösopimuksella yrityksen perustamista tai jatkamista suunnittelevan säästäjän ja rahalaitoksen välistä sopimusta, jossa säästäjä sitoutuu tallettamaan sulkutilille talletuksia yrityksen alkupääoman tai sukupolven vaihdoksessa tapahtuvan yrityksen hankintaa varten;

2) sulkutilisäästäjällä yrityksen perustamista suunnittelevaa henkilöä, joka on ennen talletta-

misen aloittamista täyttänyt 18 mutta ei 36 vuotta;

3) yrityksellä yrittäjän yksin tai enintään kuuden yhtiökumppanin kanssa perustamaa osakeyhtiötä tai osuuskuntaa taikka sukupolvenvaihdoksessa yrityksen jatkajalle siirtyvää osakeyhtiötä, jonka osakkeista jatkaja sukupolvenvaihdoksen jälkeen omistaa vähintään 10 % ja jonka toimitusjohtajana hän työskentelee päätoimisesti; sekä

4) rahalaitoksella sellaista luottolaitosta, joka ottaa vastaan talletuksia yleisöltä.

3 §

Sulku-tilisäästäjälle asetettavat edellytykset

Sulku-tilisäästäjäksi voi ryhtyä yrityksen perustamista suunnitteleva henkilö, joka on ennen tallettamisen aloittamista täyttänyt 18 mutta ei 36 vuotta.

Sulku-tilisäästäjäksi ei kuitenkaan voi ryhtyä henkilö, joka on aiemmin käyttänyt tämän lain 6 §:ssä tarkoitetun sulku-tilisäästösopimuksen verovähennysoikeuden.

4 §

Sulku-tilin käytön edellytykset

Sulku-tilisäästösopimuksen mukaisella sulku-tilillä olevia varoja on mahdollista nostaa vain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetun yrityksen omaksi pääomaksi.

5 §

Talletuserien suuruus ja säästöaika

Sulku-tilisäästösopimuksen mukaiselle sulku-tilille kalenterikuukausittain tehtävien talletusten tulee olla suuruudeltaan vähintään 100 euroa ja enintään 1 000 euroa. Kokonaissäästösumma on vähintään 8 000 euroa ja enintään 30 000 euroa.

Säästöaika on vähintään yksi vuosi ja enintään kolme vuotta.

6 §

Oikeus verovähennykseen ansiotuloverotuksessa

Sulku-tilisäästösopimuksen tehnyt on oikeutettu vähentämään verovuositain sulku-tilille säästämänsä summan ansiotuloverotuksen veronalaisista ansiotuloistaan.

Rahalaitos antaa vähennykseen oikeuttavan todistuksen veroviranomaiselle ja verovelvolliselle.

Verohallitus antaa vuosittain tarkemmat määräykset verovähennysoikeuden käyttöön liittyvistä menettelytavoista.

7 §

Sulku-tilisäästösopimuksen voimassaoloaika

Sulku-tilisäästösopimuksen mukainen sulku-tilin säästöaika päättyy, mikäli tilin omistaja ei jonakin kuukautena talleta sille 5 §:ssä säädettyä vähimmäismäärää tai kun 5 §:ssä mainittu enimmäisaika päättyy.

Uuden yrityksen oman pääoman sijoitus on tehtävä ja merkittävä kaupparekisteriin tai olemassa olevan yrityksen jatkajaksi tulevan osakehankinta on merkittävä yhtiön osakeluetteloon kahden vuoden kuluessa säästöajan päättymisestä lukien.

8 §

Purkamismenettely

Jos säästäjä haluaa luopua sulku-tilisäästösopimuksesta perustamatta yritystä tai toimimatta jatkajana yrityksessä, hän on oikeutettu nostamaan puolet tilille talletetusta summasta. Tilille jäävällä osalla varmistetaan veronsaajien oikeus hyvitetyn verovähennyksen palauttamiseen. Verovähennys palautetaan tasaerin kolmen seuraavan verovuoden verotuksessa alkaen siitä vuodesta, jonka aikana säästöajan päättymisen jälkeen 7 §:n 2 momentin mukaan olisi pitänyt tehdä sijoitus uuteen yritykseen tai hankkia jatkettavan yrityksen osakkeet.

Jos yritys lopettaa toimintansa tai ei pysty hankkimaan vähintään säästösumman suuruista liikevaihtoa vuoden kuluessa 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun oman pääoman sijoituksen tai osakehankinnan jälkeen, verovähennys palautetaan kolmen seuraavan verovuoden verotuksessa.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002.

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 30 päivänä joulukuuta 1992 annettuun tuloverolakiin (1535/1992) uusi 96 a § seuraavasti:

96 a §

Sulkutilisäästösopimukseen perustuva vähennys

Nuorten uusyrityäjyyden edistämiseksi annetussa laissa (/) tarkoitetun sulkutilisäästösopimuksen mukaisen talletuksen tehnyt sulkutili-

säästäjä on oikeutettu vähentämään ansiotulostaan sulkutilille talletetun summan mainitun lain 5 ja 6 §:ssä säädetyin edellytyksin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002.

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 2001

Kyösti Karjula /kesk
Mirja Ryynänen /kesk
Kimmo Kiljunen /sd
Kari Myllyniemi /kesk
Pertti Hemmilä /kok
Markku Laukkanen /kesk
Tero Mölsä /kesk
Juha Korkea-
oja /kesk
Niilo Keränen /kesk
Pekka Kuosmanen /kok
Valto Koski /sd
Matti Väistö /kesk
Jukka Vihriälä /kesk
Matti Vanhanen /kesk
Mari Kiviniemi /kesk

Toimi Kankaanniemi /kd
Jari Koskinen /kok
Johannes Leppänen /kesk
Esko Kurvinen /kok
Jouni Lehtimäki /kok
Mauri Salo /kesk
Liisa Hyssälä /kesk
Klaus Bremer /r
Juha Rehula /kesk
Hannu Aho /kesk
Irja Tulonen /kok
Lauri Oinonen /kesk
Marja-Leena Kemppainen /kd
Eero Akaan-Penttilä /kok
Leea Hiltunen /kd

Leena Rauhala /kd
Hannu Takkula /kesk
Risto Kuisma /rem
Leena-Kaisa Harkimo /kok
Timo E. Korva /kesk
Hannes Manninen /kesk
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Timo Kalli /kesk
Maria Kaisa Aula /kesk
Markku Rossi /kesk
Pertti Turtiainen /vas
Unto Valpas /vas
Harry Wallin /sd
Raimo Vistbacka /ps
Jaana Ylä-Mononen /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Osmo Puhakka /kesk
Jyrki Katainen /kok
Ismo Seivästö /kd
Seppo Lahtela /kesk
Sakari Smeds /kd
Päivi Räsänen /kd
Seppo Kanerva /kok
Eero Lämsä /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Petri Neittaanmäki /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Jukka Gustafsson /sd
Pauli Saapunki /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk
Markku Markkula /kok
Pehr Löf /r
Pekka Ravi /kok
Anu Vehviläinen /kesk

Mika Lintilä /kesk
Esko Aho /kesk
Jyri Häkämies /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Kalervo Kummola /kok
Jouko Jääskeläinen /kd
Kari Kärkkäinen /kd
Tanja Karpela /kesk
Jari Leppä /kesk
Ilkka Taipale /sd
Håkan Nordman /r
Martti Tiuri /kok
Reijo Kallio /sd
Timo Ihamäki /kok
Tuija Nurmi /kok
Riitta Korhonen /kok
Katri Komi /kesk
Kari Kantalainen /kok
Timo Seppälä /kok
Anne Huotari /vas
Jussi Ranta /sd
Kalevi Olin /sd
Marjukka Karttunen /kok
Nils-Anders Granvik /r
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Irina Krohn /vihr
Juhani Sjöblom /kok
Marja Tiura /kok
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Esko-Juhani Tennilä /vas
Olli Nepponen /kok
Ilkka Kanerva /kok
Bjarne Kallis /kd
Tuija Brax /vihr
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Merikukka Forsius /vihr
Kirsi Ojansuu /vihr
Petri Salo /kok